

Fastställt: Kommunfullmäktige
år-månad-dag § x**Gäller för:** Bildnings- och
omsorgsnämnden**Dokumentansvarig:**
Verksamhetscontroller

Dnr : BON2016/298-2

Tillämpningsanvisningar avgifter inom äldreomsorgen 2017

Tillämpningsanvisningar för avgifter inom äldreomsorgen

Riksdagsbeslut

Riksdagen beslutade 2001-11-14 om regler för avgifter inom äldreomsorgen i enlighet med regeringens proposition 2000/01:149 och med giltighet från om med halvårsskiftet 2002. Beslut om avgift fattas enligt socialtjänstlagen (8 kap 2, 4-9 §§).

Regelverket innehåller i huvudsak fyra delar:

- förbehållsbelopp
- avgiftsunderlag
- högkostnadsskydd
- överklagningsrätt genom förvaltningsbesvär

Förbehållsbelopp

Förbehållsbeloppet består dels av ett minimibelopp och dels av en bostadskostnad och skall täcka den enskildes normala levnadsomkostnader. Förbehållsbeloppet baseras på prisbasbeloppet, vilket fastställs av regeringen varje år. Prisbasbeloppet för år 2017 är 44 800 kr.

Minimibeloppet fastställs till en tolfedel av 1,3546 gånger prisbasbeloppet för ensamstående och en tolfedel av 1,1446 gånger prisbasbeloppet för sammanlevande makar och sambor. För personer 60 år eller yngre är det en uppräknings av minimibeloppet på 10 procent.

Förbehållsbelopp 2017 är för personer 61 år eller äldre

- 5 058 kr per månad för ensamstående
- 4 274 kr per månad för sammanlevande makar och sambor

Förbehållsbelopp 2017 är för personer 60 år eller yngre

- 5 552 kr per månad för ensamstående
- 4 701 kr per månad för sammanlevande makar och sambor

Förbehållsbeloppets minimidel skall täcka följande poster:

- livsmedel	- möbler
- kläder och skor	- resor
- fritid	-
förbrukningsvaror	
- hygien	- hushållsel
- husgeråd	- tandvård
- dagstidning	- läkemedel
- telefon & TV-avgift	- hemförsäkring
- öppen hälso- och sjukvård	

Höjning av förbehållsbeloppet

Under vissa förutsättningar skall förbehållsbeloppet fastställas till en högre nivå. Detta gäller om den enskilde på grund av särskilda omständigheter har behov av ytterligare medel. Behovet skall vara av en varaktig karaktär på minst ett år och avse ett inte oväsentligt högre belopp. God man kan vara ett exempel på en sådan omständighet.

Höjning av minimibeloppet kan ske om det finns barn boende hemma. Höjningen skall i så fall ske med belopp som fastställs av omsorgsnämnden.

Kostnader för mat

Den vanligaste höjningen av minimibeloppet gäller matkostnader. Posten livsmedel i förbehållsbeloppet fastställs av kommunfullmäktige varje år.

För vårdtagare som genom biståndsbeslut har rätt till mathållning eller matdistribution skall förbehållsbeloppet höjas med mellanskillnaden mellan beloppet för livsmedel och den fastställda måltidskostnaden. Detta gäller såväl ordinärt som särskilt boende.

Kommunfullmäktige beslutar varje år om vilken höjning av minimibeloppet som skall göras på grund av fastställd matkostnad i ordinärt och särskilt boende. Avgiften för livsmedel i särskilt boende är för år 2017, 3 600 kr/månad och kommunen fastställer minimibeloppet för livsmedel i särskilt boende till 1 830 kronor. Avgiften för ordinärt boende är 52 kr/port och kommunen fastställer minimibeloppet till 900 kr för 2017

Sänkning av minimibeloppet

Minimibeloppet kan sänkas i vissa fall. Det gäller när den enskilde inte har en utgiftspost som ingår i det angivna förbehållsbeloppet därför att kostnaden ingår i avgiften för vård och omsorg och socialt stöd enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) alternativt ingår i hyran för bostad i särskilt boende.

I alla särskilda boenden i kommunen ingår kostnaden för hushållsel i hyran. Förbehållsbeloppet sänks i dessa fall. Beloppet fastställs för år 2017 till 125 kronor.

Med hänvisning till att även TV-avgift ingår i hyran för hyresgäster i särskilt boende sänks förbehållsbeloppet i dessa fall. Beloppet grundas på gällande TV-avgift och är för år 2017 183 kronor.

Avgiftsunderlag

Avgiftsunderlaget skall beräknas utifrån aktuella förvärvs- och kapitalinkomster som är skattepliktiga enligt inkomstskattelagstiftningen.

Statligt bostadsstöd är i detta sammanhang att anses som inkomst. Om någon enskild person inte har ansökt om statligt bostadsstöd, men vid en prövning skulle vara berättigad till detta stöd, har kommunen rätt att beräkna avgiftsunderlaget som om den enskilde erhållit statligt bostadsstöd.

Inkomst av kapital räknas som inkomst. Däremot påverkar förmögenhet eller andra tillgångar inte avgiftsunderlagets storlek. Som underlag för kapitalinkomsterna gäller kontrolluppgifterna inför deklaration.

Bidrag som t ex handikappersättning, vårdbidrag, närståendestöd eller anhörigbidrag skall inte räknas med som inkomst.

Uttagandet av avgift är individuellt och avgiften tas alltså ut per individ och inte per hushåll. Undantaget från denna princip är städning och matdistribution, vilket innebär att om t.ex. två makar som båda har insatser från hemtjänsten, endast skall betala en avgift för städningen.

Uppgiftshämtning

För att kunna garantera att vårdtagaren erhåller förbehållsbeloppet krävs att vårdtagaren själv redovisar aktuella inkomstuppgifter på fastställd blankett.

Den vårdtagare som inte redovisar begärda uppgifter debiteras avgift enligt fastställd taxa, utan prövning om vårdtagaren får behålla vad som motsvarar förbehållsbeloppet.

Justering av avgift görs inte i efterhand.

Den enskilde är skyldig att själv informera om ändrade förhållanden som sker under året och som kan påverka beräkningen av avgiften.

Högekostnadsskydd

En högsta avgift gäller för vård, omsorg och socialt stöd enligt SoL och HSL, det vill säga hemtjänst i såväl ordinärt som särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård. I hemtjänstbegreppet och därmed i högekostnadsskyddet ingår också korttidsboende, dagverksamhet, utprovning av hjälpmedel och larm. Hämtning och rengöring av hjälpmedel ingår ej i högekostnadsskyddet.

Den 1 juli 2017 beslutade Regeringen att ändra högekostnadsskyddet för avgifter inom äldre- och handikappomsorgen. Den högsta nivån på avgiften för vård, omsorg och socialt stöd enligt SoL och HSL är en tolfedel av 53,92 % av prisbasbeloppet. För 2017 är högsta avgift 2 013 kr per månad.

Avgifterna

Avgifternas storlek framgår av taxetabellen 2017.

Förtydliganden av avgifternas uttag

Makar

Vad som i dessa tillämpningsanvisningar avser make och makar gäller också för registrerad partner.

Vid avgiftsberäkning läggs makars inkomster samman och fördelas därefter med hälften på vardera maken. Eftersom biståndsbeslut gäller den enskilda personen var för sig och insatserna kan variera för vardera maken, beräknas avgifterna för varje enskild person.

Makar som bor åtskilt

Om den ene maken/makan flyttar till särskilt boende skall beräkningen av avgiften göras utifrån principen att det är olika hushåll.

Inkomsterna läggs i dessa fall alltså inte samman, utan avgiften sätts utifrån den enskildes inkomst som erhåller insatserna.

Dock skall den kvarboende maken/makan ovillkorligen vara garanterad ekonomiska möjligheter att bo kvar i sin befintliga bostad och inte tvingas att flytta ifrån densamma. I sådana fall kan avgiften jämkas för den maken/makan som flyttat till särskilt boende.

Sambor och andra personer som har hushållsgemenskap

Vid beräkningen av avgift för personer som delar hushåll, men som inte är gifta (gäller oftast sambos) gäller att gemensamma inkomster inte skall räknas samman, utan avgiften grundas enbart utifrån den persons inkomster som har beviljats insatserna. Denna skillnad mot gifta makar beror på att det endast är gifta makar (och registrerade partner) som har laglig underhållsskyldighet mot varandra.

Hemtjänst

Med hemtjänst menas service exkl. städ och omvårdnad i det egna hemmet och avgiften debiteras utefter på beslutade timmar. Timtaxan är 0,3% av prisbasbeloppet vilket uppgår till 135 kr för 2017. Städ och hygienstäd, där även rengöring av hjälpmedel ingår debiteras utefter beslutade timmar och uppgår till 0,4% av prisbasbeloppet vilket motsvarar 179 kr för 2017.

Särskilt boende

Den som bor i särskilt boende är berättigad service och omvårdnad och dygnet runt och har tillgång eller närhet till ett antal nyttigheter såsom trygghet i form av att det finns tillgång till personal dygnet runt, närhet till restaurang, tillgång till sociala aktiviteter och allmänna utrymmen.

Den som bor i särskilt boende blir debiterad en avgift motsvarande maxtaxan där omvårdnad, service, kommunal hälso- och sjukvård samt larm ingår.

Debitering av omvårdnadsavgift

Debitering av avgiften sker en månad i efterskott.

Den som beviljas insatser skall betala full omvårdnadsavgift om insatserna påbörjas senast den 15:e i månaden. Påbörjas insatserna den 16:e eller därefter skall halv omvårdnadsavgift debiteras.

I de fall insatser avslutas (gäller även vid dödsfall) avslutas debiteringen samma dag.

Om den enskilde under viss tid avsäger sig eller inte nyttjar insatserna, t ex om vårdtagaren är bortrest eller vid sjukhusvistelse, skall avgiftsreducering inte göras om frånvaron understiger tio dagar. Från dag tio görs avdrag med 1/30-del av omvårdnadsavgift per frånvarodag.

Vid korttidsvistelse debiteras samma avgift för hemtjänst som i hemmet. För den som tidigare inte haft någon hemtjänstinsats debiteras enligt maxtaxan.

Avbokning av matdistribution skall göras senast två dagar innan för att reducere av avgift skall ske. I annat fall tas full avgift ut.

Synpunkter på fakturan/avgiftsbeslutet skall lämnas senast inom 3 veckor från den dag den enskilde tog del av avgiftsbeslutet. Se även rubrik överklagningsrätt nedan.

Överklagningsrätt

Den enskilde kan överklaga avgiften genom förvaltningsbesvär. Förvaltningsdomstolarna kan upphäva kommunens beslut och sätta ett annat beslut istället vad gäller avgiftens storlek, förbehållsbeloppets storlek och beräkning av avgiftsunderlaget.

Ett sådant överklagande skall vara kommunen skriftligen tillhanda senast tre veckor från den dag som den enskilde tog del av avgiftsbeslutet.